

Handläggare
Eva Debels
Telefon: 08-508 29 062

Till
Valnämnden

Förslag till valkretsindelning i Stockholms län vid val till regionfullmäktige 2026 (RS 2023-0955)

Svar på remiss från Region Stockholm

Valnämndens kanslis förslag till beslut

Valnämnden beslutar följande:

Som svar på remissen ”Förslag till valkretsindelning i Stockholms län vid val till regionfullmäktige 2026” (RS 2023-0955) hänvisas till valnämndens kanslis tjänsteutlåtande.

Sammanfattning

För val till riksdagen, regionfullmäktige och kommunfullmäktige ska det enligt vallagen (2005:837) finnas geografiskt avgränsade områden för vilka det ska väljas ledamöter till den beslutande församling valet gäller (valkretsar). En region är en enda valkrets vid val till regionfullmäktige, om inte fullmäktige beslutar att dela in regionen i två eller flera valkretsar. Indelningen i valkretsar ska, sedan kommunerna inom regionen har fått tillfälle att yttra sig, beslutas av regionfullmäktige senast den 31 oktober året före det valår då den nya indelningen ska gälla för första gången.

Baserat på den översyn av länets indelning i valkretsar som gjorts 2023–2024 (RS 2024-0075-1) föreslår regionledningskontoret att två förslag till valkretsindelningar i Stockholms län remitteras till länets kommuner.

Valnämndens kansli kan konstatera att det av regionkontorets förslag inte framgår varför en översyn av valkretsindelningen behövs och ingen analys av på vilket sätt förslagen till exempel påverkar den lokala förankringen i regionfullmäktige.

Kansliet noterar att representationen i regionfullmäktige för Stockholms stad skulle försämrats. I övrigt lämnas ytterligare inga synpunkter på förslagen.

Bakgrund

Region Stockholm har remitterat ärendet ”Förslag till valkretsindelning i Stockholms län vid val till regionfullmäktige 2026” (RS 2023-0955) till Stockholms stad.

Ärendet

För val till riksdagen, regionfullmäktige och kommunfullmäktige ska det enligt vallagen (2005:837) finnas geografiskt avgränsade områden för vilka det ska väljas ledamöter till den beslutande församling valet gäller, valkretsar. En region är en enda valkrets vid val till regionfullmäktige, om inte fullmäktige beslutar att dela in regionen i två eller flera valkretsar. Indelningen i valkretsar ska, sedan kommunerna inom regionen har fått tillfälle att yttra sig, beslutas av regionfullmäktige senast den 31 oktober året före det valår då den nya indelningen ska gälla för första gången. För att gälla ska beslutet vara fastställt av länsstyrelsen. Enligt länsstyrelsen måste regionfullmäktige fatta ett beslut inför valet 2026, även om inga ändringar skulle önskas jämfört med indelningen i valet 2022.

Vallagen innehåller även bestämmelser om valkretsarnas utformning. Utgångspunkt är att en valkrets ska omfatta en eller flera kommuner. En valkrets bör utformas så att den kan beräknas få minst åtta fasta valkretsmandat. Den bör ha en sammanhängande gränslinje. En del av en kommun får bilda en valkrets tillsammans med en annan kommun, en del av en annan kommun eller delar av andra kommuner får också bilda en valkrets, om valkretsen annars inte kan beräknas få minst åtta fasta valkretsmandat. En kommun får också delas in i två eller flera valkretsar, om man på så sätt kan uppnå en lämpligare valkretsindelning. Om en kommun delas in i två eller flera valkretsar för val till regionfullmäktige, och om kommunen är indelad i valkretsar för val till kommunfullmäktige, ska gränsen för en valkrets för val till regionfullmäktige sammanfalla med gränsen för en valkrets för val till kommunfullmäktige. Valkretsen behöver dock inte vara identisk i valen till regionfullmäktige respektive kommunfullmäktige så länge gränsen sammanfaller. I exempelvis Västra Götalands län ingår hela Borås kommun i valkretsen för södra länet i valet till regionfullmäktige medan kommunen är indelad i tre valkretsar i valet till kommunfullmäktige.

Vallagen föreskriver att mandaten i regionfullmäktige i en region som är indelad i valkretsar består av fasta valkretsmandat och utjämningsmandat. Nio tiondelar av mandaten är fasta valkretsmandat. Om talet blir brutet när antalet fasta valkretsmandat beräknas, ska det rundas av till närmaste lägre hela tal. Återstående mandat är utjämningsmandat. Av de 149 mandaten i Region

Stockholms regionfullmäktige är alltså 134 mandat fasta valkretsmandat och 15 utjämningsmandat.

Inför valet 2022 beslutade regionfullmäktige den 12 oktober 2021 (RS 2021-0407) att fastställa länets indelning i tolv valkretsar. Regionfullmäktige beslutade i samma ärende att inför valkretsindelningen 2026 uppdra åt regionstyrelsen att göra en översyn av den geografiska indelningen av valkretsar.

Regionledningskontoret presenterade i februari 2024 den översyn av länets indelning i valkretsar (RS 2024-0075-1) som följde av regionfullmäktiges uppdrag till regionstyrelsen. I översynen konstateras bland annat att den totala mandatfördelningen mellan partierna inte påverkas av en annan valkretsindelning. Däremot kan fördelningen av enskilda mandat mellan olika valkretsar ändras med en annan indelning. Med utgångspunkt i gjord översyn föreslår regionledningskontoret att två förslag till valkretsindelningar i Stockholms län remitteras till länets kommuner. Förslagen som lämnas är oförändrad indelning respektive, en sammanläggning av de sex kretsarna i staden till två och de sex kretsarna i länet till tre.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts av valnämndens kansli.

Valnämndens kanslis synpunkter och förslag

Regionkontoret har på uppdrag av regionstyrelsen gjort en översyn av valkretsindelningen i Stockholms län. Av remissen framgår att regionkontoret föreslår två alternativ till valkretsindelning. Det ena förslaget är den nuvarande indelningen med 12 valkretsar som överensstämmer med den just nu gällande valkretsindelningen i Stockholms stad.

Det andra förslaget innebär att länets valkretsar läggs samman till 5 valkretsar. Stadens 6 valkretsar slås samman till 2 valkretsar:

- Stockholm 1 nord (nuvarande Stockholm 2,3 och 6)
- Stockholm 2 syd (nuvarande Stockholm 1, 4 och 5)

Det egentliga syftet med valkretsindelningen är att fördelningen av mandaten får en lokal förankring. Andra hänsyn vid valkretsindelningen kan också vara valtekniska, partiorganisatoriska och liknande synpunkter. Valnämndens kansli kan konstatera att det av regionkontorets förslag inte framgår varför en översyn av valkretsindelningen behövs och ingen analys av på vilket sätt förslagen till exempel påverkar den lokala förankringen i regionfullmäktige.

Avseende förslag 2 där indelningen förslås gå från 6 valkretsar till 2 framgår det av mandatfördelningen att staden skulle få 2 mandat

färre än den nuvarande indelningen. Kansliet noterar att den lokala förankringen i regionfullmäktige för Stockholms stad skulle försämrast.

Valnämndens kansli har ännu inte påbörjat sin översyn av valkretsindelningen inför valet till kommunfullmäktige. Som framgår av vallagen behöver inte valkretsarna inte vara identiska i valen till regionfullmäktige respektive kommunfullmäktige förutsatt att gränsen sammanfaller. Mot den bakgrunden påverkar förslag 2 inte den översyn som valnämnden ska göra inför valet 2026.

Kansliet har i övrigt inga synpunkter på förslagen och finner heller ingen anledning att föreslå andra valkretsindelningar.